

Warszawa, 11 stycznia 2021 r.

Uchwała w sprawie nadania dr AGNIESZCE SZYMAŃSKIEJ stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia, podjęta przez komisję habilitacyjną w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego

Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych (dyscyplina: psychologia) prowadzone było zgodnie z przepisami ujętymi w:

- *Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Poz. 1668);*
- *Ustawie z dnia 30 sierpnia 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Poz. 1669);*
- *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. poz. 1818);*
- *Komunikacie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 grudnia 2019 r. Załącznik: Wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów;*
- *Uchwale nr 200/2019 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r.*

Komisja powołana została w trybie przedstawionym w rzeczonych ustawach i uchwale do Rady Dyscypliny Naukowej *Psychologia* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (nr RDNpsy – U – 5/09/2020 z dnia 11 września 2020). W jej skład wchodziły następujące osoby:

- **dr hab. Marta Biłocka-Pikul, prof. UJ** (Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie) – przewodnicząca,
- **dr hab. Wanda Zagórska, prof. UKSW** (Instytut Psychologii, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) – sekretarz,
- **dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL** (Instytut Psychologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie) – recenzent,
- **dr hab. Alicja Senejko, prof. UW** (Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski) – recenzent
- **prof. dr hab. Janusz Trempała** (Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) – recenzent
- **prof. dr hab. Roman Konarski** (Instytut Psychologii Uniwersytet Gdański) – recenzent
- **dr hab. Maria Ryś, prof. UKSW** (Instytut Psychologii, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) – członek

Komisja habilitacyjna wzięła pod uwagę:

1. osiągnięcie naukowe,
2. aktywność naukową,
3. osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne, popularyzatorskie i działalność ekspercką
4. autoreferat sporządzony przez Habilitantkę.

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku komisja przyjęła, że jej zadaniem jest ocenić, czy Habilitantka ma w dorobku "osiągnięcia naukowe lub artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny" i „wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”.

Podstawą sformułowanych przez komisję ocen dokonań wymienionych w pkt. 1-4 były:

- osiągnięcie naukowe habilitantki, którym jest monografia pt. *The transfer of parental mistakes in the family of origin of mothers of pre-school children: A structural and artificial intelligence approach*, wydana w 2019r. w Warszawie w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (ISBN:978-83-8090-710-2306, ss. 306)
- zestawiony przez habilitantkę wykaz publikacji i pozostałych form aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej;
- sporządzony przez habilitantkę autoreferat;
- sporządzone przez recenzentów oceny osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych habilitantki.

Posiedzenie komisji odbyło się dnia 11 stycznia 2021 r. – zdalnie, za pomocą środków elektronicznych (platformy ZOOM). Zdalne posiedzenie komisji habilitacyjnej było koordynowane przez sekretarza komisji z terenu Instytutu Psychologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Obecni byli wszyscy członkowie komisji.

Posiedzenie komisji przebiegało w dwóch fazach.

W pierwszej fazie Pani Sekretarz przedstawiła osobę kandydatki, a następnie Przewodnicząca poprosiła Habilitantkę, aby – zgodnie z §9 UCHWAŁA Nr 200/2019 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r. – przedstawiła:

- 1) swoje osiągnięcie habilitacyjne;
- 2) sekretarz komisji wcześniej poprosił Habilitantkę, aby przygotowała prezentację w PowerPoint (slajdy zostały przed posiedzeniem komisji udostępnione jej członkom), podczas prezentacji habilitanta ją przedstawiła ;
- 3) ponieważ recenzje zostały udostępnione Habilitantce i członkom komisji przed jej posiedzeniem, recenzenci nie przedstawiali swoich recenzji;
- 4) członkowie komisji zgłaszali uwagi i zadawali pytania Habilitantce;

5) Habilitantka: (a) odniosła się do uwag w recenzjach, (b) udzieliła odpowiedzi na zadane jej przez członków komisji pytania;

Ta faza postępowania została przez Sekretarza komisji zaprotokołowana (pytania i odpowiedzi na nie). Do protokołu dołączono też slajdy prezentacji Habilitantki.

Druga faza postępowania komisji nie była dostępna habilitantce. Była jednak Ona poinformowana przez Przewodniczącą, że po zakończeniu pracy komisji otrzyma informacje o wynikach głosowania nad uchwałą.

W tej fazie postępowania komisja dokonała: (a) oceny odpowiedzi na pytania zadawane habilitantce przez członków komisji w pierwszej fazie postępowania, (b) szczegółowej oceny osiągnięcia naukowego oraz dodatkowego dorobku Habilitantki i podjęła uchwałę (wraz z jej uzasadnieniem) w przedmiocie wystąpienia do Rady Dyscypliny Naukowej *Psychologia* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie o nadanie habilitantce stopnia naukowego.

UCHWAŁA

Biorąc pod uwagę przedstawiony przez Habilitantkę autoreferat, osiągnięcia Habilitantki oraz przedstawione przez recenzentów opinie, a także przeprowadzoną dyskusję, komisja podjęła uchwałę o wystąpieniu do Rady Dyscypliny Naukowej *Psychologia* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie o nadanie dr Agnieszce Szymańskiej stopnia naukowego:

doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia.

Uchwała zapadła stosunkiem głosów:

6 TAK, 1 NIE, 0 WSTRZ.

Głosowanie miało charakter jawny. Habilitantka nie wniosowała o przeprowadzenie tego głosowania w trybie tajnym.

Podjęta przez komisję habilitacyjną uchwała ma dla Rady Dyscypliny Naukowej *Psychologia* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie status opinii, w której należy podkreślić, że każdy z członków komisji jedynie wyrażał opinię, czy osiągnięcie naukowe spełnia kryteria ustawowe w stopniu wystarczającym.

UZASADNIENIE

Dr Agnieszka Szymańska ukończyła jednolite studia magisterskie z psychologii na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego 2007 r.

Rozprawę doktorską pt. „Doświadczenie przez rodzica trudności w sytuacji wychowawczej a popełnianie błędów hamowania aktywności dziecka: model zjawiska” napisała pod kierunkiem prof. dr hab. Elżbiety Aranowskiej i w 2015 roku uzyskała

stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie psychologia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Aktualnie (od IX 2018) jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Zakładzie Psychologii Klinicznej i Osobowości w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

A. OCENA ODPOWIEDZI NA PYTANIA ZADAWANE HABILITANTCE PODCZAS PIERWSZEJ FAZY POSTĘPOWANIA (KOLOWIUM) OCENY RECENZENTÓW

dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL

Podczas kolokwium w dyskusji z Habilitantką Pani Profesor przyznała, że na pierwsze z postawionych przez nią pytań udzielona odpowiedź była wystarczająca, ale podniosła ponownie kwestię tytułu dzieła, podkreślając, że jej zdaniem Habilitantka nie badała transferu błędów, ale reprezentację transferu błędów, ich percepcję w oczach matek. Habilitantka w zasadzie zgodziła się prof. Rydz i przyznała, że zastosowała: „bardzo ograniczony schemat badawczy. Można by tu było „na dobrą sprawę” sprawdzić trzy grupy: matki i ich dzieci oraz rodziców matek” . W części niejawnego posiedzenia prof. Rydz stwierdziła, że przyjmuje odpowiedzi, choć nie jest w pełni usatysfakcjonowana, gdyż nie było próby w nich chociażby „zwięzłego przedstawienia ogólnych ram teorii wychowania według Guryckiej na tle innych światowych, współczesnych koncepcji wychowania”.

dr hab. Alicja Senejko, prof. UW

Podczas kolokwium w dyskusji z Habilitantką Pani Profesor stwierdziła, że jest w zasadzie zadowolona z jej odpowiedzi, ale prosiła jeszcze odpowiedzenie na dwa pytania: jedno dotyczyło oceny przez badane matki swoich relacji z matką i z ojcem i wpływu tej oceny na inne szacowane zmienne; drugie – konieczności krytycznego namysłu nad koncepcją Guryckiej. Odpowiadając Habilitantka przywołała bardzo ogólnie wyniki nie zaprezentowane w osiągnięciu oraz podkreśliła, że koncepcja Guryckiej jest jej zdaniem „wspaniała”, choć można ją poprawić nie odchodząc od niej zbyt daleko.

W części niejawnego posiedzenia prof. Senejko przyjęła odpowiedzi, choć pokreśliła, że niektóre, mające skrótową formę, wydawały się jej aroganckie i schematyczne, ale po uzupełnieniu ustnym przez Habilitantkę je akceptuje oraz dodała, że „obawia się trochę uczniowskiej postawy Habilitantki wobec koncepcji prof. Guryckiej, co zawęża perspektywę naukową”.

prof. dr hab. Janusz Trempała

W czasie kolokwium prof. Janusz Trempała stwierdził, że „uzyskał odpowiedzi na swoje pytania, choć sformułował inne oczekiwania. Chciał, żeby dr Szymańska przedyskutowała ograniczenia, na które wskazał, z punktu widzenia ich konsekwencji

dla wyników badań. Jednak jest zadowolony i nie ma w tym momencie dalszych pytań.”

W części niejawnego posiedzenia prof. Trempała stwierdził, że nie uzyskał odpowiedzi na swoje pytania. Spodziewał się zupełnie innej odpowiedzi i nie przyjmuje tej, jest niewyczerpująca. Dodał, że brakowało mu dyskusji, a Habilitantka właściwie tylko zaakceptowała jego uwagi.

prof. dr hab. Roman Konarski

Podczas kolokwium w dyskusji z Habilitantką Pan Profesor stwierdził, że w swojej recenzji skoncentrował się na metodologii badań i ponowił oraz rozwinął pytania zadane wcześniej i dotyczące: 1) losowości próby; 2) liczebności próby; 3) wybiórczego stosowania miar dopasowania modeli; 4) wniosków z kilku analiz modeli czynnikowych; 5) oceny rzetelności skal i 6) uzasadnienia dla posługiwania się analizą sieci neuronowych zamiast analizą regresji. Odpowiadając na te pytania Habilitantka uznała, że popełniła pewne błędy, ale co do niektórych analiz nie wie „dlaczego program AMOS tak zrobił”. Profesor zadał również 3 kolejne pytania i w odpowiedzi na nie dalej m.in. próbował przekonać Habilitantkę, że w modelu strukturalnym korelacje nie mogą być wyższe niż 1.0, a kilku jej modelach są takie dane (np. wartość 1.22). W części niejawnego posiedzenia prof. Konarski stwierdził, że „z pewnymi wątpliwościami, ale przyjmuje odpowiedzi Habilitantki”.

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ

dr hab. Maria Ryś, prof. UKSW

Podczas kolokwium w dyskusji z Habilitantką Pani Profesor zadała dwa pytania: pierwsze: dotyczyło struktury książki (powodu braku numeracji kolejnych części, podczęści); drugie- odnosiło się do potrzeby uwzględniania w badaniach nad transferem błędów wychowawczych niezwykle istotnego czynnika, jakim są relacje między małżonkami. Dr Szymańska odpowiadając stwierdziła, że liczyła na to, że wydawnictwo doda numerację oraz że sama relacja małżeńska może działać zarówno jako bufor chroniący dziecko, jak i sprzyjać synergii (np. „osoba, która doświadczyła mniej błędów wychowawczych, może popełniać więcej takich błędów, jeżeli w relacji małżeńskiej przeżywa dużo stresów”).

W części niejawnego posiedzenia prof. Ryś powiedziała, że „odpowiedź mówiąca, że strukturę narzuci redaktor, była rozbrajająca” oraz, że „jest ogromnie wdzięczna prof. Konarskiemu za bardzo głęboką lekcję pokory naukowej”. Dodała, „że przyjmuje odpowiedzi, choć nie jest usatysfakcjonowana, gdyż uważa, że systemowe ujęcie rodziny bardzo by się przydało, natomiast dr Szymańska jest tak skoncentrowana na Antoninie Guryckiej, że ‘poza nią jakby świata nie widzi’”.

dr hab. Wanda Zagórska, prof. UKSW

Podczas kolokwium w dyskusji z Habilitantką Pani Profesor zadała Habilitantce m.in. trzy pytania: 1) Dlaczego nie wykorzystwała w swojej książce żadnej teorii

pedagogicznej skoro wiadomo, że pedagogika zajmuje się problematyką błędów wychowawczych; 2) Jakie są ograniczenia badań własnych; 3) Czy uzyskane wyniki mogą być efektem działania jakiegoś czynnika intrapsychicznego (np. stopnia zintegrowania osobowości), który rzutuje na całość uzyskanych wyników, gdyż wpływa na percepcję badanej osoby. Odpowiadając Habilitantka stwierdziła, że 1) nie spotkała się z opublikowanymi badaniami pedagogicznymi dotyczącymi błędów wychowawczych, ani nie zna takiej teorii pedagogicznej; 2) wskazała na ograniczoną możliwość generalizowania wyników ze względu na właściwości badanej próby, jej liczebność oraz zastosowane narzędzia; 3) Przyznała, że nie rozważała takiego czynnika, „choć wydaje się jej, że, ogólnie, jeśli osoba jest zintegrowana, to inaczej będzie spostrzegą różne zjawiska niż zdeintegrowana”.

Prof. Zagórska przy ocenie odpowiedzi wzięła poprawkę na zmęczenie Habilitantki oraz przyjęła odpowiedzi, choć wolałaby w nich usłyszeć coś więcej, zwłaszcza odpowiedź na pytanie 3. mogłaby być bardziej pogłębiona.

dr hab. Marta Białecka-Pikul, prof. UJ

Podczas kolokwium w dyskusji z Habilitantką Pani Profesor zadała Habilitantce dwa pytania: 1) Jaką teorię wychowania zna Habilitantka?; 2) Jakie są różnice między pojęciem transferu i transmisji?. Odpowiadając Habilitantka powtórzyła, że zna „modele teorii wychowania”, zwłaszcza w odniesieniu do celowości wychowania oraz wie, że istnieje nurt antypedagogiki. Dr Szymańska uważa również że transfer jest niejawnym i zachodzi wewnątrz osoby, a transmisja jest jawna (dotyczy wartości) i zachodzi między osobami.

W części niejawnego posiedzenia prof. Białecka-Pikul stwierdziła, że zupełnie nie satysfakcjonują jej obie odpowiedzi. Różnicę między transferem a transmisją Habilitantka sprowadziła do wewnątrzosobowego vs międzyosobowego charakteru tego zjawiska. Nie padły żadne nazwiska, modele, teorie. Wydaje się, że gdyby pytała studenta II roku z psychologii wychowania, potrafiłby wymienić przynajmniej kilka teorii wychowania czy modeli, czy koncepcji i opatrzyć je jednozdaniowym komentarzem.

* * *

Podsumowując, należy stwierdzić, że 5 członków komisji stwierdziło, że akceptuje udzielone odpowiedzi, jednocześnie podkreślając ich niedoskonałości, a 2 członków uznało odpowiedzi za niesatysfakcjonujące.

B1. OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO

Osiągnięcie naukowe uzyskane przez Habilitantkę, to monografia pt. *The transfer of parental mistakes in the family of origin of mothers of pre-school children: A structural and artificial intelligence approach*, wydana w 2019r. w Warszawie w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (ISBN:978-83-8090-710-2306, ss. 306)

OCENY RECENZENTÓW

dr hab. Alicja Senejko, prof. UW

W recenzji prof. Senejko stwierdziła m.in. „Podsumowując: Monografia habilitacyjna dr Szymańskiej posiada szereg mocnych i słabych stron. Do mocnych stron zaliczam po pierwsze, aksjomatyzację teorii Antoniny Guryckiej poprzez weryfikację kilkudziesięciu hipotez dotyczących zależności między błędami wychowawczymi doświadczonymi przez matki w dzieciństwie, ich podmiotowymi charakterystykami, a popełnianymi przez nie błędami wychowawczymi (...). Po drugie, koncepcja błędów rodzicielskich Guryckiej umożliwiła dr Szymańskiej opracowanie modeli teoretycznych obejmujących szereg czynników dotąd nie zbadanych w tym obszarze problemowym, chociaż przewidzianych do zbadania przez samą Gurycką. (...) Po trzecie, w swojej monografii Habilitantka pokazała świetne opanowanie aparatu metodologicznego, procedur i narzędzi statystycznych, łącznie z najnowocześniejszymi i dotąd rzadko w badaniach stosowanymi metodami (np. sieci neuronowe). (...) Po czwarte, w rezultacie przeprowadzonych analiz Habilitantka otrzymała olbrzymią liczbę interesujących wyników, ujawniła szereg związków pomiędzy badanymi czynnikami stanowiących obiektywny wkład w zakres wiedzy dotyczącej szeroko rozumianej problematyki błędów wychowawczych: ich genezy, wpływu na kondycję psychiczną i charakterystykę podmiotową matek oraz na ich skłonność do popełniania określonej kategorii błędów wychowawczych wobec swoich dzieci. (...) Jednak oceniana monografia ma również bardzo dużo poważnych usterek. Wszystkie dotyczą części teoretycznej pracy i dyskusji wyników: 1/ Brak teoretycznego uzasadnienia dlaczego te, a nie inne czynniki stanowią elementy opracowanych dwóch modeli teoretycznych dr Szymańskiej. Jedyne źródłem teoretycznym dla Habilitantki jest *de facto* teoria Guryckiej lub/i wcześniejsze wyniki badań samej dr Szymańskiej. Kurczowe trzymanie się poglądów Guryckiej spowodowało zawężenie poszukiwań czynników jakie Autorka monografii brała pod uwagę konstruując własne modele teoretyczne głównie do tych, na jakie kilkadziesiąt lat temu zwracała uwagę Nestorka, np. do teorii stresu Reykowskiego. (...) 2/ Teoria Guryckiej, należy do tych, które raczej opisują podmiotowo-przedmiotowe relacje w procesie wychowania: podmiotowość rodzica i przedmiotowość dziecka w tym procesie, co zarówno z perspektywy psychologii humanistycznej odwracającej nawet te relacje (Gordon, 2014), a zwłaszcza obecnie podkreślanej w ramach systemowych koncepcji rodziny, podmiotowości obu stron procesu wychowania, jest nie do przyjęcia (Bornstein, Sawyer, 2006; Cierpka, 2003; Grusec i Davidov, 2010). (...) 3/ Zastosowane aż dwa rozbudowane modele teoretyczne oraz wielość metod ich statystycznego opracowania dostarczyło Habilitantce ogromną liczbę wyników, które jednak, jak się wydaje na dzień dzisiejszy nie zostały w pełni wykorzystane w monografii habilitacyjnej. (...) Wprowadzie zadanie aksjomatyzacji teorii Guryckiej

jakie podjęła Habilitantka usprawiedliwia stosowanie szeregu metod i taką szczegółowość analiz statystycznych, ale ogrom otrzymanych wyników, jakie otrzymała przekracza na dzisiaj, jak się wydaje, możliwości dr Szymańskiej ich syntezy. (...)4/ Olbrzymim brakiem recenzowanej monografii jest *de facto* brak dyskusji wyników badań i odniesienia ich do istniejących w literaturze przedmiotu badań i modeli teoretycznych. (...) O tym, że takiej (tj. pogłębionej) analizy wyników w zasadzie brak w monografii Habilitantki świadczy również uboga bibliografia. Należy mieć nadzieję, że taka pogłębiona dyskusja wyników badań będzie przedmiotem przyszłych publikacji Agnieszki Szymańskiej. Konkludując, uważam, mimo wskazania na szereg usterek recenzowanej monografii Habilitantki, że główne osiągnięcie naukowe dr Agnieszki Szymańskiej spełnia akademickie i ustawowe kryteria twórczego wkładu do wiedzy z uwagi na różnorodne wartościowe poznawczo ustalenia empiryczne, zatem istotnie poszerzające wiedzę dotyczącą problematyki błędów wychowawczych i powiązanego z nią zagadnienia międzypokoleniowego transferu błędów wychowawczych opracowanych na podstawie teorii Antoniny Guryckiej. Wkład badań nie ogranicza się jedynie do psychologii wychowania ale również do metodologii badań, pokazując w bardzo dostępnym sposobie wykorzystanie najnowocześniejszych metod statystycznych dla zbadania zagadnień psychologicznych, z uwzględnieniem pogłębionej rzetelności i trafności badań. Badania Habilitantki inspirują do postawienia nowych pytań i otwierają szereg perspektyw badawczych, jak również wyznaczają nowe wymagania w obszarze metodologii badań psychologicznych."

W dyskusji w czasie niejawnej części posiedzenia prof. Senejko „stwierdziła, że wydaje się jej, iż warunki postawione przez ustawę są spełnione. Miała bardzo duży problem z oceną książki, bo wyszła z założenia, że ma to być praca teoretyczno-empiryczna, do jakiej jesteśmy przyzwyczajeni, i nie jest usatysfakcjonowana jej poziomem teoretycznym. Na usprawiedliwienie jest to, że trzymała się opinii Habilitantki, że jest to próba aksjomatyzacji pewnej teorii, kolejny, logiczny krok w tym zakresie. To spowodowało, że szereg uwag natury teoretycznej zawartych w recenzji nie przeważyło wartości bardzo różnorodnych wyników, które mogą być materiałem dla samej Habilitantki, jeżeli zdecyduje się pogłębić analizy, zweryfikować, dodać do nich dyskusję teoretyczną. Wtedy będzie to bez wątpienia spory wkład do nauki. Ogólnie, prof. Senejko podtrzymuje swoją opinię dotyczącą tego osiągnięcia."

dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL

Prof. Elżbieta Rydz w recenzji napisała m.in., że „Mankamentem z obszaru założeń teoretycznych jest ponadto stosowanie przez Habilitantkę terminów z koncepcji A.Guryckiej bez próby krytycznego spojrzenia na ich definicje, np. używanie terminów i sformułowań takich, jak: *osobowość, cechy osobowości, projekt osobowości, czy cele wychowawcze jako projekt osobowości* – wymagałyby głębszej odautorskiej analizy w świetle współczesnej wiedzy z zakresu psychologii osobowości, a szczególnie w kontekście wiedzy o możliwościach i uwarunkowaniach kształtowania i rozwoju cech

osobowości.(..) Niewątpliwie na uwagę zasługuje próba dynamicznego ujęcia zjawiska błędów w wychowaniu. Służy temu badanie percepcji/ reprezentacji umysłowej międzygeneracyjnego transferu błędów wychowawczych, dynamiczne ujęcie kształtowania się cech osobowości osób badanych w kontekście doświadczanych w dzieciństwie błędów oraz prognozowanie możliwych błędów i celów wychowawczych wobec własnych dzieci. Ponieważ badania nie zostały zaplanowane na planie poprzecznym, jako niezależne badania osób z dwóch generacji w rodzinie, co dałoby bardziej obiektywny obraz zjawiska, nie mogły być też przeprowadzone w planie podłużnym, ze względu na ich czasochłonność, na uwagę zasługuje zastosowanie przez Habilitantkę wszelkich możliwych analiz statystycznych, w celu uchwycenia dynamiki badanych zjawisk, w szczególności połączenie metod statystycznych z algorytmami matematycznymi, a mianowicie łączenie modeli weryfikowanych przy pomocy układów równań strukturalnych SEM ze sztucznymi sieciami neuronowymi do objaśnienia końcowej zmiennej endogenicznej, co otwiera modele badawcze na wymiar prognostyczny”.

W dyskusji w czasie niejawniej części posiedzenia prof. Rydz „podtrzymała swoją pozytywną ocenę książki. Jednak ma zastrzeżenia co do sposobu zoperacjonalizowania przedmiotu badań. Czytając książkę dr Szymańskiej, Pani Profesor musiała sama wprowadzić się w świat czynników rozwoju, wychowania jako jednego z nich, dobudować sieć rozumienia, osadzenia tego w psychologii, a to powinna zrobić życzliwa Habilitanka, która wprowadza spokojnie, teoretycznie w świat zagadnienia, po czym przygląda się krytycznie tym zagadnieniom. Bardzo ważne, czy umie podejść krytycznie. W książce padały sformułowania: cele wychowawcze jako projekt osobowości, osobowość, cechy osobowości, projekt osobowości, które wymagały głębszej odautorskiej analizy w świetle współczesnej wiedzy z zakresu psychologii, a szczególnie wiedzy o uwarunkowaniach i dynamizmach rozwoju osobowości. Podobnie, jeśli chodzi o uwzględnienie czynników wewnętrznych, które mogą wpływać na poczucie błędu, o czym mówiła prof. Zagórska. Sam tytuł pracy wzbudził wątpliwości. W tytule powinna być „reprezentacja transferu”, a nie „transfer”. Do zbadania transferu byłyby potrzebne badania na innym planie, np. międzygeneracyjnym, z włączeniem innych metod niż tylko samoopisowe, np. eksperymentalnych, quasi-eksperymentalnych. Zabrakło krytycznego ustosunkowania się do zastosowanych metod. Potrzebne by było włączenie metod weryfikujących zewnętrznie, obiektywizujących. Istotne, że Habilitantka była konsekwentna, zajmując się teorią prof. Guryckiej. Pewne elementy swojej pracy publikowała w czasopiśmie międzynarodowych, były recenzowane i jednak przeszły przez sito międzynarodowego progu weryfikującego”.

prof. dr hab. Janusz Trempała

W recenzji prof. Trempała stwierdził m.in. „Przedstawiona książka zasługuje generalnie na ocenę pozytywną. Z formalnego punktu widzenia jest dziełem kompletnym, dotyczy ważnego teoretycznie i społecznie problemu, oraz napisanym

poprawnie z punktu widzenia powszechnie akceptowanej współcześnie metodologii naukowej. Cel/cele pracy zostały w tych ramach osiągnięte. Podstawy teoretyczne konstytuujące problematykę oceniam - wedle mojej najlepszej wiedzy – jako zadowalające. Wykład w zwięzły sposób definiuje podstawowe pojęcia oraz opisuje koncepcje i dostępne w literaturze wyniki badań empirycznych, kluczowe z punktu widzenia celu/celów pracy i problemów badawczych. Testowane modele uznaję za trafne, oczywiście w ramach przyjętych przez Autorkę założeń teoretycznych oraz metodologicznych. Mogą one rodzić dyskusję, ale nie odbiegają w sposób znaczący od powszechnej praktyki badawczej, akceptowanej w naukach psychologicznych..

Mówiąc ogólnie, całość wykładu przedstawionego w ocenianej monografii pokazuje, że dr Agnieszka Szymańska posiada wymagane kompetencje naukowe. Natomiast, zastanawiając się nad znaczeniem ocenianego osiągnięcia dla rozwoju dyscypliny, stwierdzam, że osiągnięte wyniki nie są przełomowe, ale stanowią bogate źródło przesłanek, które mogą być podstawą przyszłych badań nad mechanizmami międzygeneracyjnego transferu błędów wychowawczych i szerzej rzecz ujmując - oddziaływania wychowawczego rodziców na dziecko."

W czasie posiedzenia komisji prof. Trempała dodał, „że zgadza się z prof. Konarskim, że formalnie są w pracy błędy metodologiczne, ale praktyka badawcza jest taka, że wielu popełnia takie błędy, więc jego zdaniem z punktu widzenia praktyki badawczej projekt został zrealizowany w sposób akceptowalny. Samą pracę Profesor ocenił pozytywnie, ale w recenzji napisał, że ten wniosek można uznać za przedwczesny, między innymi także ze względu na chyba zbyt ni pośpiech w pracy nad badaniami i redakcją książki jako osiągnięcia. Niemniej, widząc różnego rodzaju uchybienia i słysząc pogłębioną analizę popełnionych w badaniach błędów metodologicznych przeprowadzoną przez prof. Konarskiego oraz wykazując wyrozumiałość, Profesor ma świadomość, że takie błędy popełnia wielu, w monografiach, projektach badań, także w raportach badań publikowanych w bardzo dobrych czasopismach. Specjalnie nikt się nie przejmuje doprecyzowaniem sposobu doboru osób do próby. Czasami liczebności są niskie, mimo wymagań zastosowanych narzędzi statystycznych. Profesor nie wie, czy faktycznie traktować to jako błąd. Formalnie są to błędy metodologiczne, ale praktyka badawcza jest trochę inna. Z punktu widzenia praktyki badawczej projekt został zrealizowany w sposób akceptowalny. Wprawiły Profesora w zakłopotanie i wzbudziły myśli o negatywnej ocenie osiągnięcia odpowiedzi Habilitantki na pytania zadawane jej przez Komisję podczas kolokwium. Zauważył lekceważący stosunek do błędów, które zostały jej wytknięte, może wynikający z pewnej nieświadomości, ale to też dobrze nie świadczy o Habilitantce. Może byłoby lepiej, gdyby jej nie słyszał. Podtrzymuje jednak konsekwentnie konkluzję, że w stopniu wystarczającym dzieło spełnia wymagania stawiane przez ustawę. (...) Prof. Trempała dodał, że wyniki badań są niejednoznaczne, też ze względu na różnego rodzaju ograniczenia, ale mogą być źródłem danych, które będą przesłankami przyszłych badań w tym obszarze. W tym sensie jest to wkład znaczący."

prof. dr hab. Roman Konarski

W swojej recenzji Prof. Konarski napisał m.in. „Część drugą monografii zatytułowaną „Research Methods and Procedures” otwiera „rozdział” przedstawiający 21 hipotez (H1 do H21) egzaminowanych w badaniu empirycznym. W kolejnym „rozdziale” Habilitantka przedstawia procedurę doboru próby oraz charakterystykę osób badanych. Badanie zostało zrealizowane za pomocą platformy internetowej. Ostateczna próba badanych zawierała $n = 402$ matek dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Niestety nie mogę zgodzić się z Autorką, że „The size of the sample of mothers and its random selection method mean that the results may be generalized and are reliable”. Do zagadnienia liczebności próby powrócę przy omawianiu ograniczeń poszczególnych analiz statystycznych, ponieważ ocena adekwatności liczebności próby jest w dużym stopniu zależna od wymogów szczególnej analizy statystycznej. Natomiast, nie mogę zgodzić się z twierdzeniem Habilitantki, że próba badanych jest próbą losową. Próba badanych jest próbą deterministyczną. W badaniu zastosowano dwu-stopniowy schemat doboru. Na pierwszym etapie, wylosowano (nie podano liczby) przedszkola z operatu zawierającego spis wszystkich przedszkoli w Polsce. Na drugim etapie losowania skontaktowano drogą email rodziców dzieci uczęszczających do wylosowanych przedszkoli. W efekcie, dobór próby do badania miał charakter grupowania (rodziców w przedszkolu) oraz deterministyczny polegający na „autoselekcji” rodziców. W konsekwencji zastosowanego planu próby, z 2183 skontaktowanych rodziców, w badaniu udział wzięło 420 rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. Należy wskazać, że daje to efektywność próby na poziomie 19,2%. Ostateczna próba składała się $n = 402$ badanych matek, z których 84,8% posiadało wykształcenie wyższe. Należy zatem wskazać, że dobór badanych nie spełnia warunku doboru losowego i ponadto twierdzenie, że próba jest reprezentatywna wymaga przyjęcia heroicznego założenia, że struktura próby względem badanych cech matek nie różni się od struktury tych cech w populacji matek.

Pozostałość tej części monografii zawiera analizy psychometryczne 11 narzędzi pomiarowych wykorzystanych w badaniu (...). Do silnej strony tego aspektu prac badawczych można zaliczyć próbę potwierdzenia struktury czynnikowej zastosowanych instrumentów pomiarowych oraz próbę ustalenia poziomu rzetelności pomiaru tymi narzędziami w populacji matek. Niestety przeprowadzone analizy psychometryczne cierpią na poważne uchybienia. Wskażę jedynie kilka przykładów takich uchybień Habilitantki. Po pierwsze, Habilitantka nie porusza problemu trafności pomiaru, tak jakby ten krytycznie ważny aspekt właściwości pomiaru nie leżał w zakresie analiz psychometrycznych. Habilitantka przeprowadza analizy czynnikowe (CFA), których celem jest potwierdzenie struktury czynnikowej, jednak należałoby wskazać, że jednym z celów tych analiz było dostarczenie dowodu empirycznego trafności czynnikowej (teoretycznej) narzędzi. Po drugie, przeprowadzone analizy CFA cierpią na wiele „niedoskonałości” metodologicznych. W monografii brak informacji o zastosowanym estymatorze. Ta informacja jest istotna ponieważ

wykorzystane narzędzia pomiarowe różnią się formatem pozycji testowych, co wymaga zastosowania estymatora dostosowanego do formatu pozycji testowych. W konsekwencji, czytelnik monografii jest skazany na wiarę, że Autorka zastosowała „poprawny” estymator w przypadku każdego formatu pozycji testowych. Dużym „problemem” metodologicznym wielu przeprowadzonych analiz CFA jest niewystarczająca liczebność próby. Wśród 12 analizowanych narzędzi pomiarowych są narzędzia składające się z więcej niż 30 pozycji testowych (np. 33, 50, 57, 72, 54 pozycji testowych). Nie twierdzę, że próba $n = 402$ obserwacji jest wystarczająca dla analizy CFA z $p = 30$ pozycjami testowymi. Jednak można z odpowiedzialnością ocenić, że dostępna liczebność próby ($n = 402$) była zdecydowanie niewystarczająca dla analiz narzędzi zawierających ponad 30 pozycji. Nie wiem czy Habilitantka jest tego ograniczenia świadoma.

W monografii brak wzmianki o takim ograniczeniu zaprezentowanych badań empirycznych. Habilitantka stosuje powszechnie nieakceptowane, liberalne wartości progowe miar dopasowania modelu. Na przykład, miary dopasowania modelu dla „Skali Doświadczenia Trudności Wychowawczych” wynosiły RMSEA = 0,206 i CFI = 0,875 (ss. 94-95). Autorka skomentowała te wielkości jako mieszczące się „near the limit of fitting” i przyjęła wyniki tej analizy jako potwierdzające strukturę czynnikową narzędzia. Pragnę wskazać, że powszechnie przyjęte wartości progowe dla akceptacji modeli CFA (SEM) to RMSEA = 0,10 i CFI = 0,90 (starsza literatura) lub CFI = 0,95 (nowsza literatura). Habilitantka ignoruje wyniki analiz modeli CFA, które wskazują na poważne problemy z testowanym i akceptowanym przez Habilitantkę modelem struktury narzędzia. Na przykład, wyniki analizy narzędzia „Questionnaire of the Parent’s Self-Perception” (skali błędów rodzicielskich) wskazują na brak istotności statystycznej wszystkich ładunków czynnikowych dla czynnika „idealizowanie” (patrz Tab. 15, s. 102). Autorka monografii całkowicie ignoruje ten fakt i stosuje to narzędzie w swojej „niezmodyfikowanej” formie w dalszych etapach analiz.

W końcu, analiza rzetelności pomiaru także cierpi na podobne „niedociągnięcia” metodologiczne. Autorka badania szacowała rzetelność za pomocą czterech miar (alfa, RO2, CR, gama) rzetelności. Miary alfa i CR (lepiej znaną pod nazwą omega McDonalda) są dobrze opisane w literaturze psychometrycznej. Nie rozumiem uzasadnienia stosowania miary RO2 jako bazującej na idei teorii uniwersalizacji, gdyż jest dobrze znanym faktem, iż w przypadku planu pomiarowego z jednym czynnikiem pomiaru (w tym wypadku pozycje testowe) współczynniki alfa i E_p^2 dadzą identyczne wartości rzetelności pomiaru (patrz Brennan, 2001, roz. 2). Ponieważ nie znam ani „teorii” ani zachowania empirycznego współczynnika gama, opieram swoją analizę na miarach alfa i omega. Niestety, podobnie jak w przypadku analiz CFA, Habilitantka ignoruje wskazania niskiej (nawet jeżeli przyjmiemy relatywnie liberalny próg 0,7) rzetelności pomiaru. Na przykład, dla kluczowej dla badania skali „Rozbieżności” rzetelność pomiaru dla podskali „Celów pozytywnych” wynosi 0,55 a dla podskali „Celów negatywnych” wynosi 0,60 (patrz tab. 10, s. 93).

Innym przykładem takiej nonszalancji metodologicznej są wartości miar rzetelności dla „Skali błędów rodzicielskich” (patrz Tab. 16, ss. 102-103).

W części monografii zatytułowanej „Wyniki”, Autorka raportuje rezultaty analiz statystycznych ukierunkowanych na test hipotez postawionych w poprzedniej części pracy. Autorka stosuje, model SEM, analizę sztucznych sieci neuronowych (ANN) oraz analizę skupień.

Przeprowadzona Analizy modelu SEM były przeprowadzone w trzech krokach. W pierwszym kroku testowano podmodel pomiarowy (CFA). W kolejnym pełny model SEM. W ostatnim kroku, ten sam pełny model SEM był testowany osobno w dwóch grupach matek wyłonionych na podstawie wcześniej przeprowadzonej analizie skupień. Nie podjęto próby testowania różnicy parametrów modelu między porównywanymi grupami za pomocą modelu wielo-grupowego. Procedurę testowania podmodelu pomiarowego przed testem pełnego modelu SEM można uznać z silną stroną przeprowadzonych analiz. Habilitantka nie zastosowała jednak standardowej procedury (testu różnicy w statystyce dopasowania) oceny dopasowania części strukturalnej modelu. Ponadto, przeprowadzono analizy na niewystarczająco liczebnej próbie osób badanych. Testowane modele zawierały 61 zmiennych obserwowalnych (wskaźników) i 15 zmiennych latentnych. Testowanie modeli tych rozmiarów wymaga znaczne (kilkakrotnie) liczebnej próby badanych niż $n = 402$. Ponadto, kolejne analizy pełnego modelu SEM zostały przeprowadzone osobno na podpróbie $n = 213$ matek popełniających „więcej” błędów wychowawczych i podpróbie $n = 189$ matek popełniających „mniej” błędów wychowawczych. To są „dramatyczne” niskie liczebności próby w świetle „rozmiaru” testowanego modelu. W mojej ocenie akceptacja wyników przeprowadzonych analiz modeli SEM wymaga heroicznego zaufania do przeprowadzonych analiz statystycznych. Innym niepokojącym aspektem zaprezentowanych w monografii wyników analizy modeli SEM są „czyste relacje” (np. s. 142-143), których idei i uzasadnienia nie rozumiem.

W następnym etapie analiz zastosowano analizę sztucznych sieci neuronowych (ANN) do predykcji każdego z czterech błędów wychowawczych na podstawie tych samych czterech reakcji matek na stres. Chociaż zastosowanie ANN na potrzeby problemu predykcji można uznać za poprawne to Autorka badania nie uzasadnia dlaczego nie zastosowała „tradycyjnego” i „lepiej zrozumianego” modelu regresji.

W ostatniej sekcji tej części monografii, Habilitantka prezentuje sekwencję 16 analiz skupień przeprowadzonych za pomocą algorytmu *k*-średnich. Celem tych analiz było przetestowanie kolejnych hipotez odnoszących się do związku między liczbą błędów wychowawczych popełnianych przez maki a doświadczeniami błędów wychowawczych ze strony ich rodziców (H12 do H14), oraz hipotez dotyczących transferu błędów wychowawczych (H16 do H21). Nie jestem przekonany czy zastosowana analiza skupień jest optymalną strategią adresowania relacji postulowanych przez H12 do H21. Na przykład, H12 przewiduje, że doświadczenia błędów wychowawczych w dzieciństwie przewidują popełnianie analogicznych błędów wobec własnych dzieci. Zgodnie z moją wiedzą statystyczną najbardziej

optymalną strategią analityczną weryfikacji tak postawionej hipotezy jest (predykcyjny) model regresji. Analiza k-średnich służy klasyfikacji obserwacji na wewnętrzne homogeniczne grupy. W tym znaczeniu, analiza klasyfikacyjna może adresować H12, jednak jest to strategia nieoptymalna.

W ostatniej części monografii, Habilitantka omawia implikacje praktyczne wyników badań. W mojej ocenie, największym „uchybeniem” tej części monografii jest brak refleksji nad możliwymi ograniczeniami przeprowadzonych badań empirycznych i jak te ograniczenia rzutują na jakość odpowiedzi udzielonych na główne pytania jej programu badawczego.

Podsumowując, najważniejsze osiągnięcie naukowe Habilitantki stanowi wkład w literaturę przedmiotu. Habilitantka integruje osiągnięcia teoretyczne z kilku obszarów psychologii w formie spójnych ram teoretycznych umożliwiających empiryczną weryfikację. Pewne wątpliwość budzi nonszalancja Habilitantki w interpretacji wyników analiz psychometrycznych/statystycznych sprzecznych z postawionymi celami programu badawczego. W konsekwencji, stwierdzam, iż najważniejsze osiągnięcie naukowe Habilitantki spełnia minimum ustawowego kryterium stosowanego przy nadawaniu stopnia doktora habilitowanego.”

W czasie posiedzenia komisji prof. Konarski „stwierdził, „że jest „rozdarty”. W aspekcie metodologicznym są w tej pracy błędy, które popełnia większość badaczy, ale są i takie, których metodolog nie powinien popełniać. Z perspektywy statystycznej, metodologicznej, patrząc na kogoś, kto ma być później wzorem dla innych, musiałby ocenić tę pracę i te odpowiedzi zdecydowanie niesatysfakcjonująco. Ale to jest tylko jeden aspekt tej pracy i chyba nie główny. Patrząc szerzej, musi przyznać, że praca spełnia wymagania ustawy. Profesor podkreślił jednak, że, przy testowaniu modelu, ignorowanie przesłanek, które otrzymujemy, a które wskazują, że coś jest nie tak z modelem, jest bardzo wygodne, popycha do przodu naszą karierę, ale nie naukę.”

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ

dr hab. Maria Ryś, prof. UKSW

Zdaniem prof. Ryś warto podkreślić, że dr Agnieszka Szymańska w swojej publikacji habilitacyjnej wykazała dobrą znajomość piśmiennictwa psychologicznego, wiążącego się z podjętą problematyką badań. Wykazała dużą wiedzę teoretyczną w zakresie badanej problematyki oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych, a także kreatywnego podejścia do poszukiwania nowych podejść w naukowych analizach otrzymanych wyników - metody analizy danych wykorzystane w ramach opracowywania wyników badań pomogły precyzyjnie odpowiedzieć na stawiane pytania badawcze. Dobór metod analizy danych był właściwy do udzielenia odpowiedzi na stawiane pytania jak również był to dobór bardzo zaawansowanych metod, co pokazuje wysoki poziom metodologiczny pracy

W czasie posiedzenia komisji Prof. Ryś stwierdziła, że mimo błędów, mimo wątpliwości pozytywnie ocenia dzieło dr Szymańskiej.

dr hab. Wanda Zagórska, prof. UKSW

Prof. Wanda Zagórska uważa, że „monografię przedstawioną przez dr Szymańską należy ocenić pozytywnie, doceniając rozmach przeprowadzonych badań (złożoność planu badawczego) oraz kompetentne wykorzystanie najnowszych, o wysokim stopniu zaawansowania, sposobów analizy danych w psychologii. (Od strony formalnej bardzo mi przeszkadza brak numeracji kolejnych jednostek tekstu w ramach tak obszernej pracy. Pani Prof. zgodziła się z oceną recenzentów, mówiąc iż wyniki otrzymane przez dr Szymańską niosą wiele nowych informacji z obszaru uwarunkowań transferu błędów wychowawczych w rodzinach pochodzenia matek dzieci w wieku przedszkolnym, co stanowi istotny wkład w tę dziedzinę wiedzy. Jednocześnie podkreśliła niedoskonałość badań zaprezentowanych w monografii, w których transfer międzypokoleniowy badany jest poprzez zgromadzenie danych z próby reprezentującej (choć też nie w pełni) jedno pokolenie. Ponadto te mozolnie zgromadzone obszerne dane nie odzwierciedlają nic innego, jak percepcję matek odnoszącą się do badanych zjawisk i do samych siebie. Pani Prof. uważa, że w odniesieniu do własnych matek wchodzi ponadto w grę retrospekcja generująca zwykle artefakty. W pracy zabrakło głębszej refleksji nad tym, czym są obciążone zebrane w powyższy sposób dane.”

W czasie posiedzenia komisji prof. Zagórska „oceniła książkę pozytywnie, jednak dodała, że widzi zbyt szybkie tempo realizowania osiągnięcia. Doktor Szymańska mogłaby bardziej dojrzeć naukowo, być bardziej teoretykiem. Widać, że pasjonuje się psychometrią i dzieje się to kosztem innych obszarów, przede wszystkim teorii psychologicznej. (...) Prof. Zagórska podtrzymała pozytywną ocenę, ale chciałaby widzieć książkę, w której byłoby więcej refleksji, teorii, i psychometria nie byłaby królową, która rozsiadła się na fotelu i nie widzi już nikogo poza sobą.”

dr hab. Marta Białecka-Pikul, prof. UJ

W czasie posiedzenia komisji prof. Białecka-Pikul oceniła dzieło negatywnie. „Uważa, że nie spełnia ono kryteriów ministerialnych, ponieważ, jeśli miałyby to być wiedza znaczna, to z zakresu psychometrii. O tym, że tak nie jest całkowicie przekonała Profesor recenzja prof. Konarskiego i kolokwium. Od strony psychometrycznej i stosowania narzędzi praca dr Szymańskiej nie jest pozbawiona błędów.(..) Zdaniem prof. Białeckiej-Pikul, Habilitantka nie przedstawia argumentacji, nie wie, dlaczego chce badać błędy wychowawcze. Odnoszenie się do tej kategorii współcześnie, nazywanie tego nadal błędem – z całym szacunkiem dla prof. Guryckiej i jej ważnej koncepcji – w świetle literatury z psychologii wychowania jest wątpliwe. „Co” Habilitantka bada – w wielu momentach trudno to określić, o czym świadczą jej definicje pojęć i część teoretyczna, a to, „jak” bada zostało w poważny sposób

podważone - nie bada tego właściwie. W szerokim znaczeniu pojęcia metodologii, uwzględniając nie tylko nie same narzędzia, ale też pomysł, zamysł, Habilitantka nie ma krytycznego namysłu na poziomie teorii, ale i dyskusji. Przykładem było to, że mając w recenzji uwagę prof. Konarskiego o analizie regresji, mogła poddać swoje dane tej analizie, a nie zrobiła tego w ciągu trzech tygodni. Habilitantka generalnie zgadza się z każdą uwagą Komisji i mówi, że w przyszłości to zastosuje. Komisja jednak ocenia aktualny stan wiedzy i kompetencji Habilitantki, by określić, że jest samodzielnym pracownikiem nauki i potrafi dokonać refleksji i krytycznego namysłu, bo to jest kluczowe względem innych kwestii, np. braków w wiedzy o teoriach wychowania."

* * *

Podsumowując, osiągnięcie naukowe uzyskało cztery oceny pozytywne wystawione przez recenzentów, których kompetencje naukowe odpowiadają kryteriom, o których mówi art. 221 ust. 4 *ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. Jednocześnie członkowie komisji obszernie dyskutowali niedociągnięcia dzieła. W głosowaniu 6 członków komisji uznało dzieło za wnoszące znaczny wkład w rozwój dyscypliny, 1 osoba głosowała negatywnie, nikt nie wstrzymał się od głosu.

B2. OCENA POZOSTAŁEJ AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ

Publikacje

Habilitantka – poza rozprawą habilitacyjną – opublikowała po doktoracie (2015 r.): **16¹** artykułów w czasopismach naukowych (w tym 5 artykułów w czasopismach angielskojęzycznych: *Psychology of Language and Communication* -2; *Early Child Development and Care*-1, *PeerJ*-1, *Scientometrics*-1), **5** rozdziałów zamieszczonych w książkach (tu opisała, że jej wkład polegał głównie na analizach statystycznych), 2 współautorskie monografie naukowe (jedna pierwszo-autorska).

Aktywność konferencyjna

Habilitantka wygłosiła **2** referaty na konferencjach międzynarodowych (w Lublinie i Warszawie) i 16 referatów na konferencjach krajowych.

Udział w komitetach naukowych konferencji

Habilitantka nie była członkiem żadnego komitetu naukowego konferencji.

Granty – międzynarodowe i krajowe

Habilitantka nie wykazała takich osiągnięć .

Pobyty naukowe w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych

Habilitantka nie wykazała takich pobytów w ośrodkach zagranicznych (tylko jeden półroczny staż w Ośrodku Psychoterapii w Warszawie), ale wykazała współpracę

¹ Habilitantka podaje 25 tekstów, ale 2 z nich są z roku 2015 (gdy broniła pracy doktorskiej), a kolejne 7 z lat wcześniejszych)

naukową z prof. W. Koczkodajem (<https://web.cs.laurentian.ca//wkoczkodaj/info.html>) z Kanady, w postaci jednego wspólnego tekstu.

Udział w międzynarodowych szkoleniach i warsztatach

Habilitationka nie wykazała takiego udziału.

OCENY RECENZENTÓW

prof. dr hab. Janusz Trempała

W czasie posiedzenia komisji jako pierwszy zabrał głos prof. Trempała i „ocenił pozostały dorobek pozytywnie. Zwrócił uwagę, że minął krótki czas od doktoratu Habilitationki, co nie sprzyjało cytowalności. Profesor widzi dwa ciekawe obszary w dorobku, dotyczące oddziaływań wychowawczych i metodologii. Teksty pisane we współautorstwie, w zastosowaniu do pracy klinicznej, wychowawczej. Ocenia ten dorobek jako bardzo ciekawy. Brakowało Profesorowi dyskusji na końcu każdego z tych opracowań. Habilitationka jest osobą sprawną technicznie, ale zacięcia teoretycznego nie ma. Ograniczone modele do określonej jednej teorii i dyskusja też ograniczona. Profesor przyjmuje ten dorobek, biorąc też pod uwagę pozostałe kryteria. One nie są wspaniałe, ale nie można powiedzieć, że nie ma kontaktów międzynarodowych, że nie potrafi zdobywać środków na badania własne, bo musiała zapewne wystąpić z konkursem o grant UKSW.”

dr hab. Alicja Senejko, prof. UW

W recenzji prof. Senejko towarzyszący osiągnięciu głównemu dorobek publikacyjny uznała za wartościowy: „wszystkie trzy działy zaangażowań badawczych dr Agnieszki Szymańskiej pokazują dużą dynamikę publikacyjną w ważnych obszarach psychologii wychowania, metodologii badań i psychoterapii. Z przytoczonych publikacji na plan pierwszy wysuwają się zainteresowania Habilitationki w obszarze metodologii nauki i jej zastosowania do analizy badań psychologicznych i właśnie w tej dziedzinie upatruję największy Jej wkład w rozwój nauki. Podsumowując, po pierwsze, prace pokazują ewolucję wiedzy Kandydatki, doskonalenie metodologii gromadzenia danych empirycznych oraz ich analizy w badaniach nad mechanizmami powstawania błędów rodzicielskich oraz innych problemów z zakresu psychologii wychowania i psychoterapii. Po drugie, publikacje te przygotowują problematykę głównego osiągnięcia skoncentrowanego na aksjomatyzacji teorii Guryckiej w kolejnych aspektach tej teorii, co wiązało się zarówno z koniecznością opracowania kolejnych modeli teoretycznych, jak i procedury badań, w tym opracowania nowych metod badawczych bądź psychometrycznej weryfikacji metod Guryckiej i innych autorów wykorzystanych w badaniach właściwych dr Szymańskiej”

W czasie posiedzenia komisji prof. Senejko stwierdziła, że pozostały dorobek ocenia pozytywnie. „Sądzi, że książka z doktoratu, którą wydała Habilitationka razem z prof. Aranowską, jest znacznie lepsza niż dzieło, bo część teoretyczna jest tam całkiem niezła, jak też dyskusja z innymi podejściami. Obecne dzieło wygląda na pisane w

pośpiechu. Potencjalnie stać Autorkę na głębszą analizę teoretyczną. Niektóre artykuły, np. na temat przywiązania zdezorganizowanego, pisane przez nią samą, dają nadzieję i uspokajają, że nie jest to dorobek zły”.

dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL

W recenzji i w czasie posiedzenia komisji Prof. Rydz oceniła dorobek jak najbardziej pozytywnie. Patrząc na pozostałe osiągnięcia uważa, że nie można powiedzieć, że jest to osoba początkująca – ma pewien dorobek, ma doświadczenie, nie jest na początku zajmowania się błędem wychowawczym.

prof. dr hab. Roman Konarski

Oceniając dorobek naukowy prof. Konarski stwierdził, „w kategoriach ilościowych, (po uzyskaniu stopnia doktora) sumaryczny Impact Factor czasopism, w których dr Szymańska jest autorem 7 artykułów, wynosi 8,738. Habilitantka jest pierwszym autorem 6 artykułów. IF wahają się od 0,62 do 2,18. Ponadto, Habilitantka opublikowała 12 artykułów w czasopismach nieposiadających IF, 3 monografie i 5 rozdziałów w monografiach naukowych.”

Podczas posiedzenia prof. Konarski ocenił „działalność publikacyjną pozytywnie, ze wszystkimi wątpliwościami, jakie inni Recenzenci wyrazili. Warunki ustalone przez ustawę są spełnione.”

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ:

dr hab. Maria Ryś, prof. UKSW

Prof. Ryś oceniła pozostały dorobek pozytywnie. Dodała, że od marca 2020 roku liczba cytowań prac Habilitantki znacząco wzrosła do 150, a indeks Hirscha do 4, a więc potencjał jest, jeśli chodzi o dotychczasowy dorobek.

dr hab. Wanda Zagórska, prof. UKSW

Prof. Zagórska oceniła dorobek pozytywnie. Spełnia on konieczne wymogi i wpisuje się w standardy międzynarodowe, skoro udało się Habilitantce w tak krótkim czasie opublikować część artykułów w czasopismach wysokopunktowanych.

dr hab. Marta Białecka-Pikul, prof. UJ

Prof. Białecka-Pikul dodatkowego dorobku nie przyjmuje. Nie spełnia on kryteriów ustawowych. (..)Pani Profesor uważa, że Habilitantka nie spełnia kryterium zdobywania grantów spoza uczelni, nie ma grantu z NCN-u, nie była wykonawcą, ani nie kierowała żadnym grantem zewnętrznym. Bardzo często zajmuje się w różnych ciekawych artykułach współautorskich analizą wyników, ale nie określa choćby procentowo swojego udziału, a zwłaszcza nie podaje jaki był jej wkład koncepcyjny w te teksty.

* * *

Podsumowując tę część uzasadnienia, Komisja uważa, że opublikowany dorobek naukowy Habilitantki, pod postacią przedstawionych przez nią publikacji naukowych (oraz dodatkowa aktywność naukowa: udział w konferencjach itp.) odpowiada wymogom ustawowym (6 głosów na tak, 1 na nie, 0 wstrzymujących) . Habilitantka wykazała się „istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej” (art. 219 ust. 1 pkt. 3 przedmiotowej ustawy).

B3. OCENA DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ, EKSPERCKIEJ, POPULARYZATORSKIEJ I ORGANIZACYJNEJ

Działalność dydaktyczna:

Habilitantka prowadzi zajęcia dydaktyczne w UKSW (wykłady, seminaria, ćwiczenia z obszaru statystyki i metodologii, w tym zajęcia dla doktorantów), a jeśli chodzi o działalność ekspercką, wykonała 1 ekspertyzę dla Najwyższej Izby Kontroli.

Habilitantka opublikowała również 6 recenzji dla czasopisma Computing Reviews, (ACM Computing Reviews (CR) is a scientific journal that reviews literature in the field of computer science; https://en.wikipedia.org/wiki/ACM_Computing_Reviews).

Kształcenie kadry:

Habilitantka wypromowała 9 prac magisterskich.

Działalność ekspercka i recenzencka – międzynarodowa i krajowa

Habilitantka – jak podaje w wykazie swoich osiągnięć – recenzowała 9 artykułów dla 3 czasopism o zasięgu międzynarodowym (podaje tytuły tych czasopism)

Popularyzacja nauki:

Habilitantka nie angażowała się w popularyzację nauki.

Nagrody:

Habilitantka nie otrzymała nagród za działalność naukową.

Stypendia:

Habilitantka nie korzystała ze stypendiów podoktorskich.

Działalność organizacyjna:

Habilitantka pełni funkcję Koordynatora Programu Erasmus.

OCENY RECENZENTÓW

dr hab. Alicja Senejko, prof. UW

W recenzji prof. Senejko zwróciła uwagę, że „Habilitantka ma spore doświadczenie dydaktyczne zdobyte w kilku szkołach wyższych, wypromowała kilku magistrów psychologii, aktywnie uczestniczy w życiu naukowym. Brakuje wprowadzić aktywności na forum międzynarodowym, np. większego udziału w konferencjach międzynarodowych, członkostwa w stowarzyszeniach międzynarodowych, grantach międzynarodowych, czy udziału w programie Erasmus. Biorąc pod uwagę

doświadczenie dydaktyczne oraz działalność organizacyjną i popularyzatorską, można jednak wnioskować, iż Habilitantka jest przygotowana do roli samodzielnego pracownika naukowego.”

dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL

W recenzji prof. Rydz stwierdziła, że dorobek dydaktyczny i popularyzatorski dr A. Szymańskiej ocenia pozytywnie.

prof. dr hab. Janusz Trempała

Zdaniem Prof. Trempały (recenzja) dr Agnieszka Szymańska „nie uczestniczyła jako kierownik czy wykonawca w projektach badawczych prowadzonych ze środków pozyskanych w konkursach krajowych i zagranicznych. Ma natomiast duże w tym zakresie doświadczenie w ramach kilku projektów finansowanych z subwencji ministerialnych na badania własne. (...) Nie uczestniczyła również w sformalizowanych sieciach międzynarodowej współpracy badawczej, ale z dokumentacji wynika, że Jej międzynarodowe kontakty naukowe po doktoracie sprowadzają się do współudziału zagranicznych badaczy w opracowaniu dwóch wspólnych publikacji. (...) Na podstawie przedstawionej dokumentacji trudno jest ocenić aktywność i osiągnięcia Habilitantki w realizacji statutowych zadań dydaktycznych i organizacyjnych (...), natomiast jeśli chodzi o popularyzację wiedzy, to stwierdzam, że podejmuje aktywność w tym zakresie, lecz głównie w środowisku akademickim. Ogólnie można powiedzieć tylko tyle, że Agnieszka Szymańska realizuje wymagania statutowe w zakresie działalności dydaktycznej i organizacyjnej wymaganej od pracowników badawczo-dydaktycznych oraz, że ma doświadczenie w kształceniu młodych kadr naukowych na poziomie magisterskim.”

prof. dr hab. Roman Konarski

Prof. Konarski ocenił tę działalność dydaktyczną pozytywnie, z wszystkimi jego obawami, bo Habilitantka deklaruje, że prowadzi zajęcia ze statystyki, więc Profesor zakłada, że na początkowym poziomie Habilitantka będzie je prowadziła z mniejszym rozmachem i z większym rygiorem.

POZOSTALI CZŁONKOWIE KOMISJI HABILITACYJNEJ:

dr hab. Maria Ryś, prof. UKSW

Prof. Ryś oceniła pozostałą działalność Habilitantki pozytywnie.

dr hab. Wanda Zagórska, prof. UKSW

Prof. Zagórska oceniła działalność dydaktyczną, popularyzatorską, organizacyjną i ekspercką Habilitantki pozytywnie.

dr hab. Marta Białecka-Pikul, prof. UJ

Prof. Białecka-Pikul oceniła pozostałą działalność pozytywnie.

* * *

Komisja pozytywnie oceniła działalność dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską Habilitantki, podkreślając, że jest to działalność wystarczająca.

B4. KONKLUZJE OPINII PRZYGOTOWANYCH PRZEZ RECENZENTÓW

dr hab. Alicja Senejko, prof. UW

W konkluzji recenzji prof. Senejko napisała „Stwierdzam, że osiągnięcia dr Agnieszki Szymańskiej spełniają wymagania zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (art. 219 ust 1 oraz art. 221 ust. 14 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.). Osiągnięcia Habilitantki wnoszą znaczny wkład w rozwój psychologii z punktu widzenia wymagań stawianych kandydatom w postępowaniu zmierzającym do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.”

dr hab. Elżbieta Rydz, prof. KUL

W konkluzji recenzji prof. Rydz napisała że: „Biorąc pod uwagę ocenę osiągnięcia habilitacyjnego wskazanego przez panią dr Agnieszkę Szymańską, zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz innymi obowiązującymi w tym zakresie aktami prawa, uważam, że stanowi on znaczący wkład Autorki w rozwój psychologii. Tym samym stwierdzam, że przedstawiony do recenzji łączny dorobek naukowy dr Agnieszki Szymańskiej spełnia wymogi stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.”

prof. dr hab. Janusz Trempała

W konkluzji recenzji prof. Trempała napisał : „Stwierdzam, że osiągnięcia dr Agnieszki Szymańskiej spełniają wymagania określone w Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku. Osiągnięcia Habilitantki wnoszą znaczny wkład w rozwój psychologii z punktu widzenia wymagań stawianych kandydatom w postępowaniu zmierzającym do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.”

prof. dr hab. Roman Konarski

W konkluzji recenzji prof. Konarski stwierdził: „Oceniam, że dorobek naukowy dr Agnieszki Szymańskiej spełnia ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i stanowi znaczny wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny naukowej psychologia. W konsekwencji stwierdzam, że dorobek naukowy i aktywność naukowa uzasadnia nadanie Habilitantce stopnia doktora habilitowanego (zgodnie z Dz.U. z 2020, poz. 85) oraz wnioskuję o dopuszczenie dr Agnieszki Szymańskiej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego”.

KONKLUZJA

Członkowie komisji stwierdzają, iż osiągnięcie naukowe dr Agnieszki Szymańskiej oraz całokształt jej dorobku naukowego, organizacyjnego, eksperckiego, popularyzatorskiego i dydaktycznego spełnia wymagania stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie psychologia.

Przewodnicząca komisji habilitacyjnej:

dr hab. Marta Białecka-Pikul, prof. UJ

